

Onze zoektocht in de Krimpenerwaard

Kees van Es, 14 februari 2025

NSOB-model

Vragen

1. Welke rollen vervult een overheid in het gebiedsproces?
2. Welke spanningen zie je tussen verschillende rollen?

Inhoud

- Krimpenerwaard in vogelvlucht
- De opgave
- Lopend gebiedsproces
- Interventies/strategie
- Leerervaringen
- Het NSOB model
- Rollen van de overheid in de K'waard
- Spanning tussen rollen

▲ Uit frustratie over het stikstofbeleid zaagden boeren maandag honderd knotwilgen in de Krimpenerwaard om. Floor de Jong was één van hen, maar heeft inmiddels spijt van zijn actie. © Pim Mul

Boze boer Floor kapte 100 gezonde knotwilgen uit protest en krijgt nu buurt achter zich aan

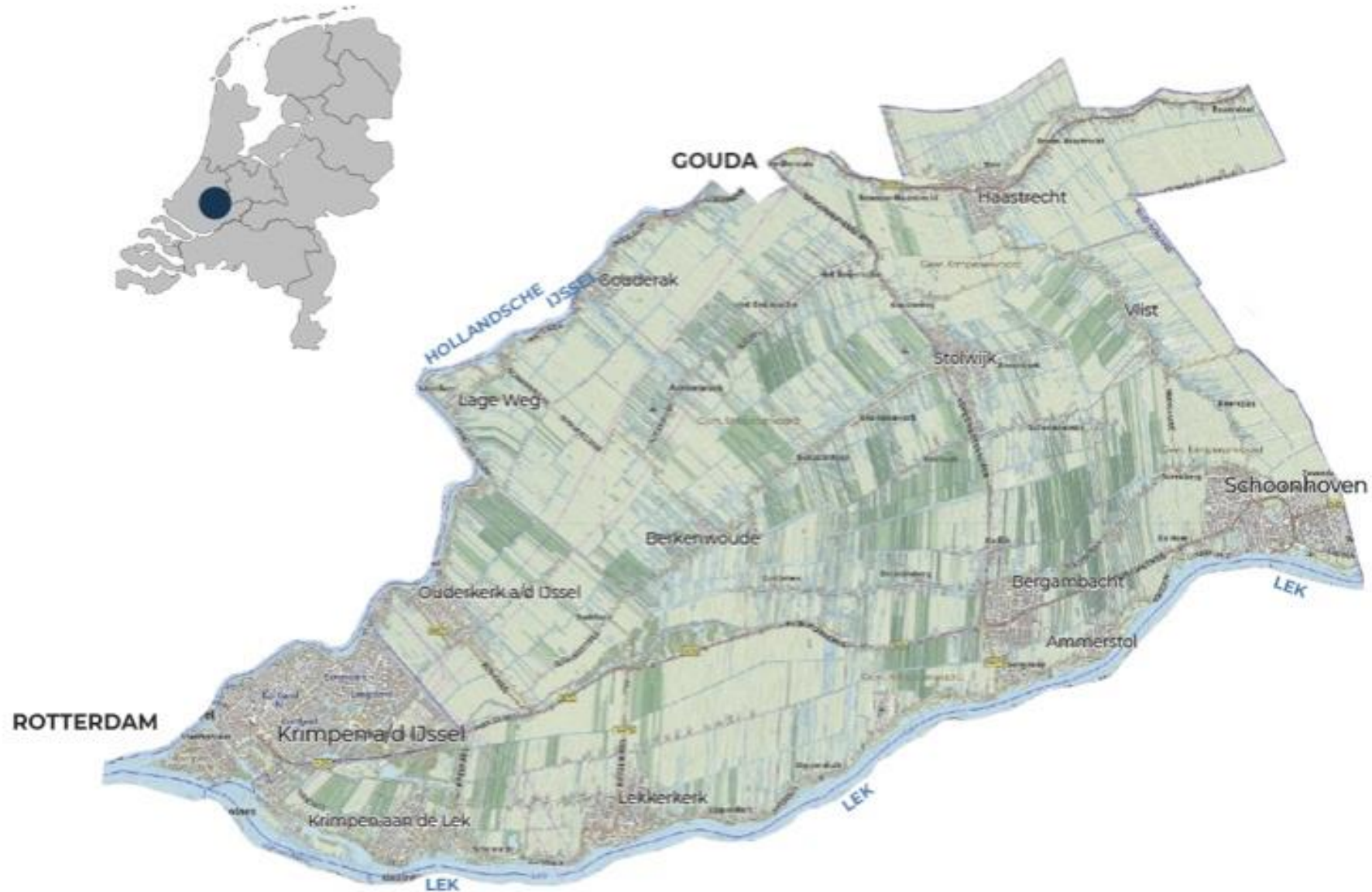
UPDATE Het omzagen van zo'n honderd knotwilgen in de Krimpenerwaard als boerenprotest tegen het stikstofbeleid is bij velen volstrekt verkeerd gevallen. Omwonenden gaan aangifte doen en lokale politieke partij Pro Krimpenerwaard vindt dat boer Floor de Jong moet opstappen als SGP-raadslid.

Boeren Krimpenerwaard protesteren dinsdag tegen onteigening: 'Schandalig hoe ze met ons omgaan'

Boeren uit de Krimpenerwaard houden dinsdag bij alle rotondes in deze gemeente een grote protestactie tegen onteigening van weilanden. De agrariërs verschijnen op ongeveer twintig plekken met tractoren en spandoeken.

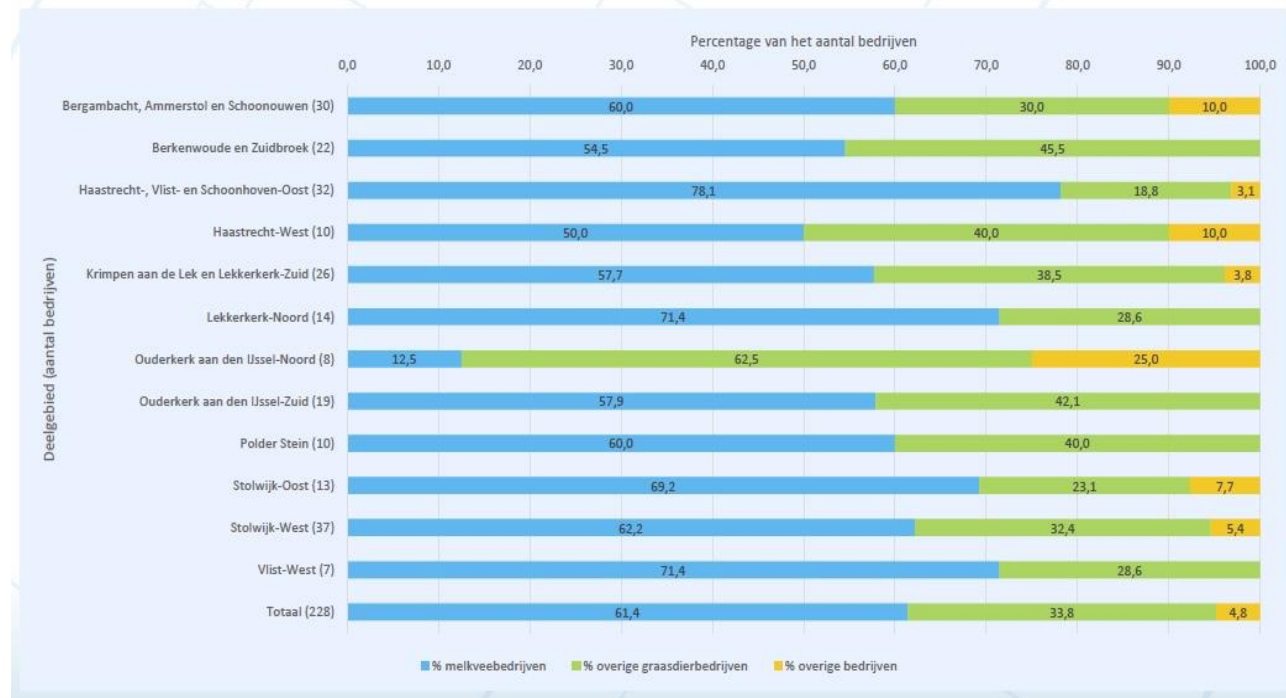
De Krimpenerwaard

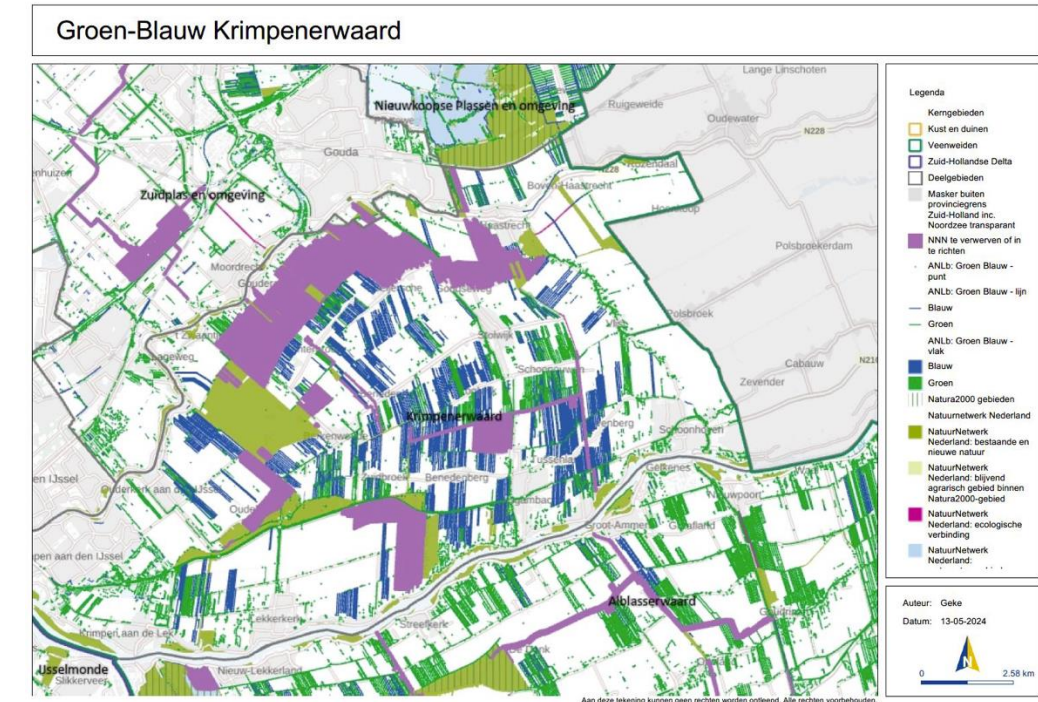
Karakteristieken en hoofdopgaven

Melkvee

NNN en ANIB

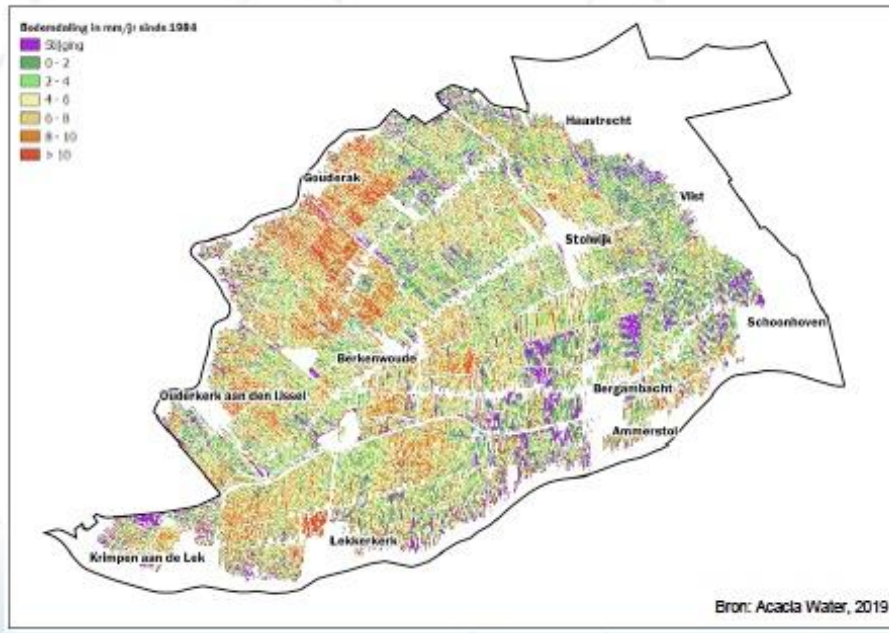

Het totale buitengebied, dus NNN en het agrarische buitengebied samen, is 14.586 hectare. Hiervan wordt 2.250 + 3.430 = 5.680 hectare als natuur ingericht of natuurvriendelijk beheerd. Dat is ongeveer 39% van het totale buitengebied.

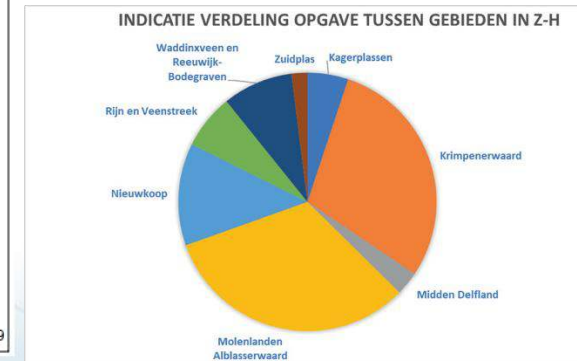
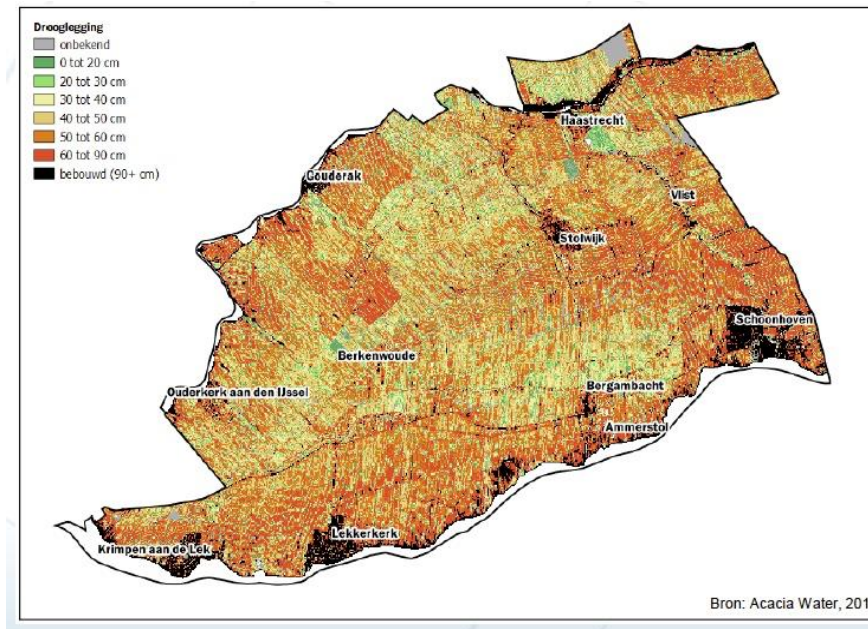
Karakteristieken en hoofdopgaven

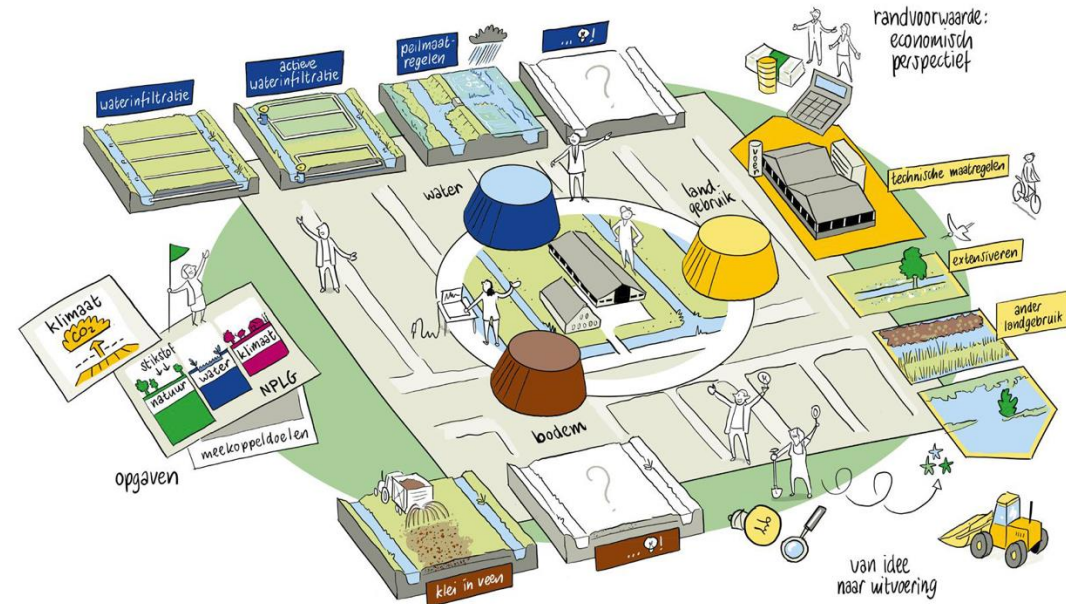
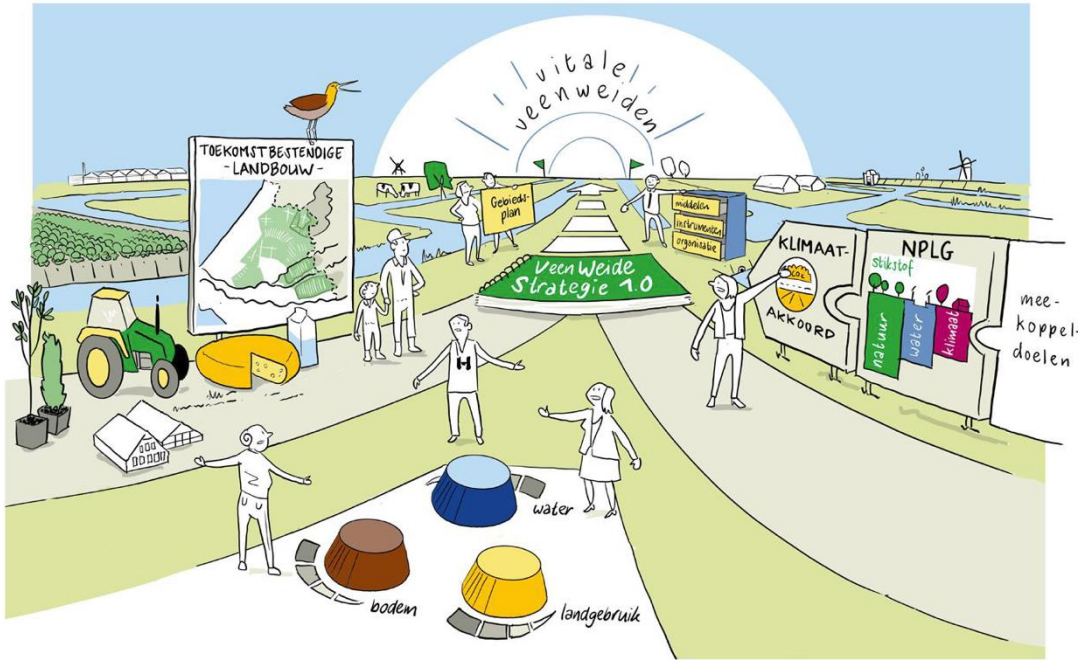
Bodemdaling

Drooglegging

Context: lopend gebiedsproces veenweide

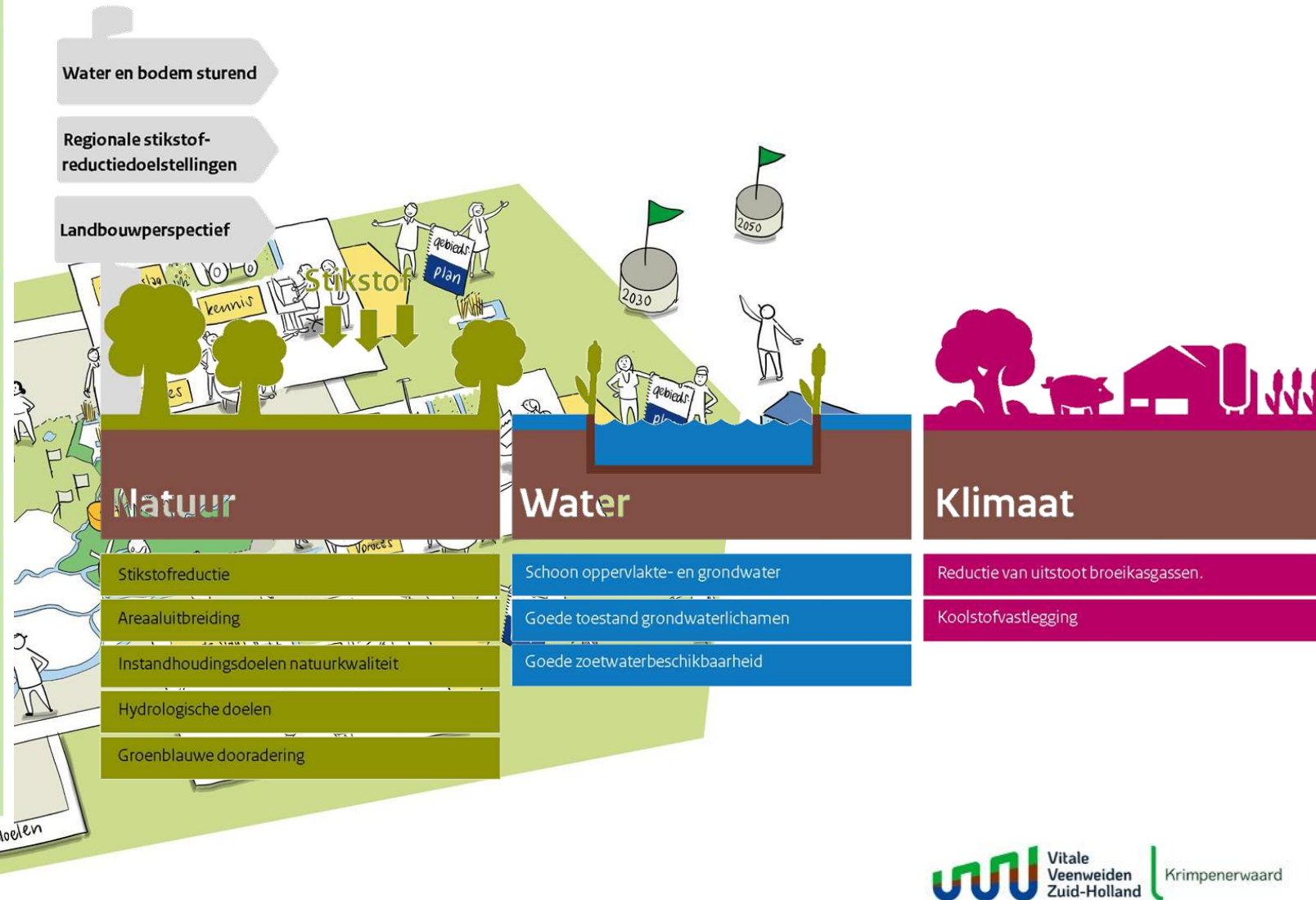

Gebiedsprocessen zijn al in volle gang, en toen ...

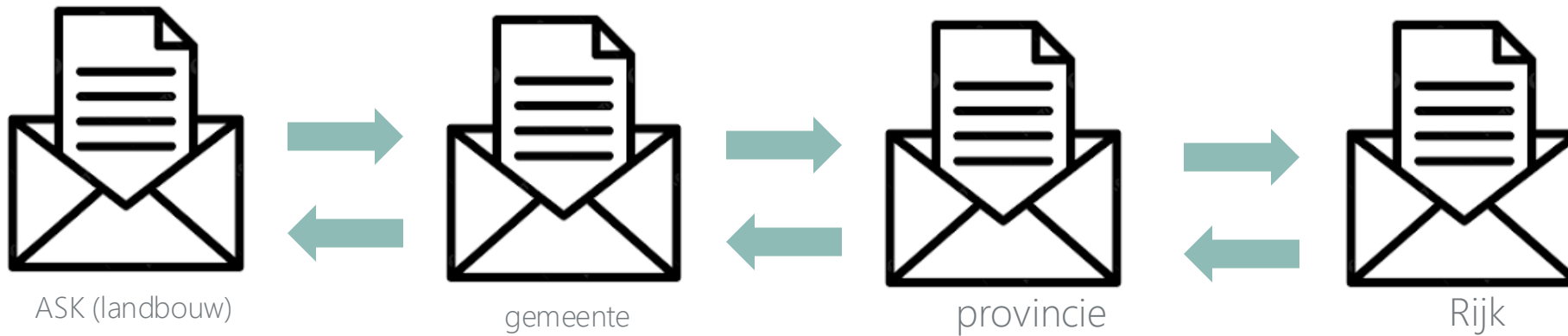

Doelen Natuur en Stikstof	
30% natuurherstel VHR, met nationale areaal- en kwaliteitsopgave. Achteruitgang moet op landelijk niveau gestopt zijn.	2030
50% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW.	2030
74% areaal met stikstofgevoelige habitats binnen Natura 2000 onder de KDW. Voor Zuid-Holland 2,5 Kton NH3 reductie (incl. basispad).	2035
Hydrologische condities Natura 2000-gebieden op orde.	2027
Resterende opgave areaal voor Natuur Netwerk Nederland (NNN) in Zuid-Holland: 3.270 hectare.	2027
Araal opgave nieuw bos in Zuid-Holland: 150 hectare binnen NNN. Daarbuiten nog niet toebedeeld.	2030
10% Groenblauwe dooradering (waarvan de helft in 2030).	2030

Wettelijk vastgelegd	VHR, KRW, Wsn, Wnb, Klimaatakkoord
Bestuurlijke afspraak	Natuurpact, Bossenstrategie
Ambitie	Deltaprogramma Biodiversiteit, Deltaprogramma Zoetwater, Deltaplan Ruimtelijke adaptatie

Gevolg

Gevolg

- Stagnatie betrokkenheid landbouw “betekent niet dat we met doelen instemmen”
- Randvoorwaarden: “ als ... niet geregeld wordt” (PAS, NV gebied, vacatievergoeding)
- Discussies van elders opnieuw: afplaggen
- Moeilijk om bedreigingen als kans te zien: groenblauwe dooradering, landschapsgrond

Interventies en strategie

Wat wel

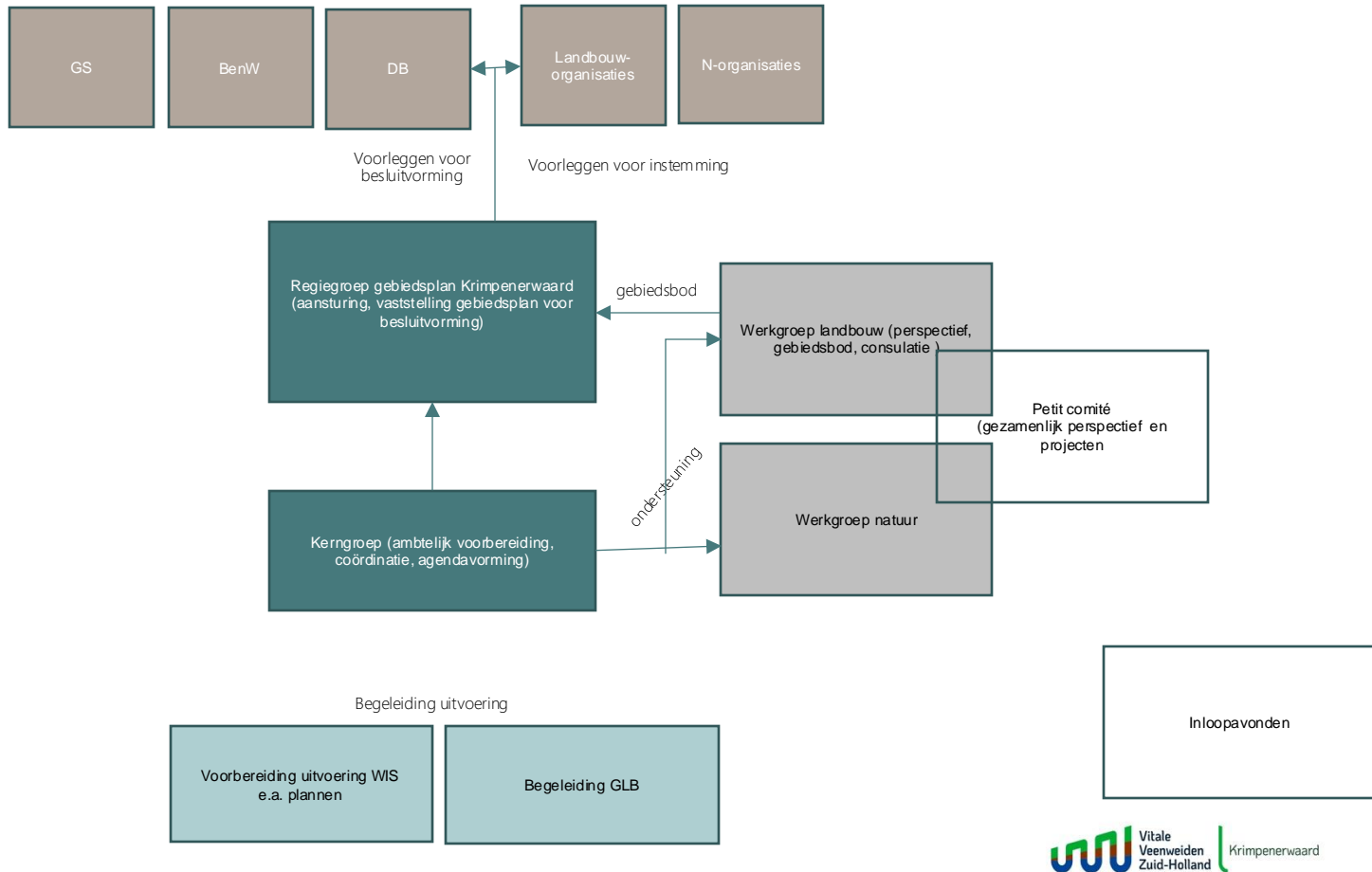
- Naar een gezamenlijke bestuurlijke Regiegroep en eigenaarschap
- Uitnodiging aan landbouw en natuur om met 'hun' eigen perspectief en bod te komen
- Blijven werken aan uitvoering (parallel aan samen agenderen en verkennen lange termijn opgave)
- Gesprek op drie niveaus (gebiedsplan)
- Werken in deelgebieden

Wat niet (of heel voorzichtig)

- Scenario-studies (ontwerp als dialoog, scenario's drooglegging)
- Gezamenlijke werkgroepen

Verbreding taak en samenstelling huidige Regiegroep

Eenvoudig model, maar niet vanzelfsprekend

- Landbouw bestaat uit verschillende groepen
- Landbouw en natuur niet in 1 werkgroep
- Binnen Regiegroep geen gelijke verdeling landbouw en natuur
- Zorg overheden over hun besluitvormende positie t.o.v. landbouw en natuur
- Toch ook wel een continue dreiging van afhaken

Werken met een gebiedsbod en perspectief

Brengt energie, maar ook verwachtingen

- Verwachtingen dat het bod zomaar uitgevoerd wordt.
- Hoezo een (integraal) gebiedsbod? We hebben toch al een gebiedsbod?
- De kunst om dat bij elkaar te krijgen... (maar inhoudelijk ligt het heel dicht bij elkaar).
- De worsteling van de provincie en waterschap hoe hiermee om te gaan.
- Politiek past het gebiedsbod goed bij deze gedeputeerde.
- Hoe om te gaan met discrepantie ZH-PLG doelen en gebiedsbod?

Blijven werken aan uitvoering

Projecten en deelprocessen

- Aanleg 800 hectare WIS (Waterinfiltratiesystemen)
- Experiment met Klei in veen
- Pilot GLB Hoogwatersloot
- (Kleiner) gebiedsproces Vlist West
- ‘Mijn Koers’ gesprekken jonge boeren

Verkennen

- Pakket weidevogels
- Pakket kreeften en exoten
- Pakket stikstof

Dilemma's en risico's

- Hoe houdt je de energie vast? Projecten geven energie en betrokkenheid
- Het leidt ook vreselijk af
- Wel de grootste financiële bijdrage vanuit maatregelen maatregelenpakket Zuid-Holland tov andere gebieden
- Geen spijt?
- Niet bereiken doelen

VEENBEHOUD? KLEI ERBIJ!

WE EXPERIMENTEREN MET MANIEREN OM KLEI OP GRASLAND TE VERSPREIDEN EN VOLGEN HOE SNEL KLEI IN DE VEENGROND SPOELT.

HOE EXPERIMENTEREN WE?
• VERSCHILLENDE HOEVEELHEIDEN KLEI
• AANBRENGEN IN WINTER EN DROOGSEIZEN
• DIVERSE MANIEREN VAN AANBRENGEN VAN DE KLEI

WE ONDERZOEKEN HET EFFECT VAN HET AANBRENGEN VAN KLEI IN DE VEENBODEM; WAT DOET HET?
• VERMINDERING CO₂-UITSTOOT
• STEVIGERE BODEM (draagkracht)
• HEREGROEN VAN KLEI
• VASTHOUDEN VAN VOCHT (circulaire inzet)
• VERMINDERING BODEMDALING

VEEN ZAKT
De veenbodem daalt tot bijna 1 cm per jaar omdat de organische stof in de veenbodem afbreekt. Bij een hogere laagte in de bodem breekt er minder organische stof af!

“MET DEZE KLEI WIL IK BODEMDALING EN CO₂-UITSTOOT BEPERKEN EN EEN STEVIGERE VEENBODEM KRIJGEN. IK VIND HET LEUK OM SAMEN TE ONTDEKKEN HOE WE DE KLEI IN DE VEENBODEM KRIJGEN.”

Nu: gesprek op drie niveaus

(naar een gebiedsplan 1.0)

1. Waar zijn we het samen eens / willen we samen naar toe (ons perspectief)
 - Gesprek op waardenniveau
 - Landschap als gemeenschappelijke drager van gesprek
 - Missie gebiedsproces
2. Waar willen we samen mee aan de slag? (uitvoeringsagenda 1.0)
 - Weidevogels geven energie
 - Kreeften en exoten
 - Prachtsloot (ipv groenblauwe dooradering)
3. Waar zijn we het niet eens (agenderen ipv forceren)
 - Benoemen kennisvragen
 - Durven benoemen te verkennen scenario's

Stappen gezet

Overzichtspagina artikelen: 'Krimpenerwaard' op [Nieuweoogst.nl](https://nieuweoogst.nl). Voor overige onderwerpen kunt u onze zoekfunctie (rechtsboven) gebruiken of bekijk het [nieuwsarchief](#).

Overzicht natuurbeheer Krimpenerwaard overhandigd aan politici

20-11-2024 - De Zuid-Hollandse gedeputeerde Frank Rijkaart (BBB) en wethouder Leo Barth (SGP) ontvingen maandag het Natuurlijk Perspectief Krimpenerwaard en het Weidehof Verslag 2024. De politici waren.....

Pilot Krimpenerwaard: hoger waterpeil raakt boer en plant

04-07-2024 - De slootwaterstand omhoogbrengen kan een oplossing zijn voor verdroging en inklinking van landbouwgrond. Maar er zitten ook nadelen aan voor boeren en het milieu. Dat blijkt uit het verslag.....

Zuid-Holland onderzoekt klei in veen om bodemdaling tegen te gaan

05-06-2024 - Provincie Zuid-Holland trekt 1 miljoen euro uit voor een vervolgonderzoek naar het inbrengen van klei in veengebieden. Dit kan mogelijk bodemdaling tegengaan en daarmee ook de emissie van.....

Boeren Krimpenerwaard presenteren landbouwvisie

03-06-2024 - Boeren in de Krimpenerwaard hebben op 31 mei hun landbouwperspectief aangeboden aan wethouder Leo Barth (SGP) en de Zuid-Hollandse gedeputeerde Frank Rijkaart (BBB). Hierin geven ze aan hoe.....

Leerervaringen

Leerervaringen (niet compleet)

- Investeren in relaties (in overheid en gebied, en niet een beetje)
- Bouwen aan gezamenlijkheid. Kost tijd, maar wordt beloond in ZH (was ook nodig).
- Vasthouden van energie in het gebied ('proces' niet stilleggen vanwege 'project' andere overheid)
- Balans zoeken lange termijn discussie – korte termijn uitvoering
- Balans zoeken initiatief en eigenaarschap in de regio – en duidelijkheid vanuit overheid (“niet meer wachten”)
- Competenties op de goede plek (het blijft mensenwerk)

Risico's en zorg

- Invloed van landelijke en andere gebiedsprocessen processen (NNN en afplaggen, zoeklocatie waterwingebied)
- Ontvangst gebiedsplan / gebiedsbod en dan? (nog beperkt beeld uitvoering)
- Hoe lang blijven boeren aan tafel bij blijvende onduidelijkheid?
- Doelen, situatie en urgentie blijven wankel

Valkuilen uit: 'Bewegen door de velden'

1. Gebiedsproces als project
2. Gebiedsproces als instrument binnen overheidsorganisatie
3. Bestuurlijke besluitvorming domineert procesontwerp
4. Participatie = belangenvertegenwoordiging
5. Breder perspectief nodig

Stakeholders

Landbouw

- LTO
- DWLK
- AJK
- Individuele boeren/ondernemers

Natuur

- ZH-landschap
- Agrarisch collectief/Weidehof
- 'Zelfrealisatoren'
- Vogelwerkgroep

Gemeente Krimpenerwaard

(divers)

Hoogheemraadschap Schieland Krimpenerwaard

(divers)

Provincie Zuid-Holland

(divers)

Overig

OASEN (drinkwater)

Adviseurs (PPPAgro e.a.)

Weidehof

Stichting Kavelruil

WUR

Kenniscentra

Etc.

NSOB-model

Bewuste keuze, maar meerdere rollen

Verschillende rollen van de overheid

Provincie Zuid-Holland

- facilitator gebiedsproces
- opdrachtgever (gebiedsplan, startbeslissing, inhoudsopgave)
- uitnodiging (gebiedsbod)
- beleidsmaker (Omgevingsvisie)
- inspirator (ruimtelijke scenario's)
- financier (effectiviteits- en uitvoerbaarheidstoets projecten)
- toetsen rechtmatigheid (toepassing subsidieregeling WIS)
- normsteller (normen wateroverlast)
- uitvoerder: realisatie NNN

HHSK

- beheerder en waterhuishouding
- Vastelling peilbesluit
- bewaker watersysteem (overlast en aanvoer)
- uitvoerder: KRW
- trekker Klei in veen

Gemeente Krimpenerwaard

- bestuurlijk aanspreekpunt gebied (ook persoonlijk)
- voorzitter Regiegroep
- eigen agenda's: vitaliteit landelijk gebied - woningbouw
- facilitator: 'mijn koers'
- vergunningverlener (mestvergisting)
- beleidsmaker (omgevingsprogramma landbouw)
- voorzitter Stuurgroep NNN (??)

Spanning tussen in de gebiedsgericht werken

- Uitnodigende rol (responsieve overheid) vs. presenterende overheid (realisatie gebiedsbod - ZH-PLG-doelen)
- Uitnodigende/responsieve rol deelname WIS vs. rechtmatige rol (subsidieverordening, staatssteun)
- Netwerk-/samenwerkende rol in de Regiegroep vs. rechtmatige besluitvormende rol van Raad en College
- Samenwerkende rol in deelgebieden Vlist West vs. responsieve en rechtmatige rol (uitsluitend van andere agrariërs?)

vragen